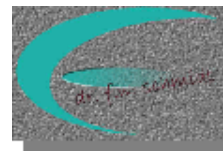

Reacties:
f.schmidt@wxs.nl

Jaargang 15, nr. 3

Histo-visie

Het instituut van Soeters

In 1835 werd een oproep gedaan te solliciteren naar de baan die voorheen door dhr. Begeer bekleed was. De baan, het leiden van het jongens instituut in Hasselt, werd gegund aan Martinus Soeters. Dat was niet vanzelf gegaan. Hij had zich eerst met de concurrentie moeten meten. Na zijn aanstelling liet hij er geen gras over groeien. In de krant verscheen onderstaande advertentie.

Al vanaf 1831 was dit "instituut voor jonge heeren" in Hasselt ge-

HASSELLT. Alhier heeft een vergelijkend examen plaats gehad van eenige sollicitanten voor de Fransche kostschool; en is autorisatie verleend tot het aanstellen van **MARTINUS SOETERS**, te Voorburg, met den tweeden rang, zullende dezelve mede op den 1 October aanstaande dien post aanvaarden.

vestigd. De leerlingen kregen er les in Nederlands, Duits, Frans, Engels, Grieks, Latijn en wetenschappen, waaronder meet- en stekunst. Na met goed gevolg de school doorlopen te hebben kon men tot militaire en andere hoge scholen worden toegelaten. Naast geestelijke vond ook lichamelijke ontwikkeling plaats. Daartoe was aan de school een gymleeraar verbonden.

Toen Martinus Soeter naar Hasselt trok was hij nog ongetrouwd. In 1843 trad hij in Doesburg met mejuffrouw Van Groin in het huwelijk. Een jaar later diende zich het eerste kind aan. In septem-

ber 1845 volgde nog een zoon.

Maar ook verdriet ging aan hun deur niet voorbij. In juli 1855 stierf hun jongste - de naar haar moeder genoemde dochter Jeannette Brunette - op driejarige leeftijd.

De onderwijskundige talenten van heer Soeters werden door inspecteur Wijnbeek hoog aangeslagen. Met name het wiskundig onderwijs en het zingen, de orde en de "leerlust" werden door hem geroemd. In totaal waren er in 1840 30 kostschoolleerlingen en 16 dagleerlingen. De inwonende pupillen betaalden 250 gulden per jaar. Wilden zij ook nog Duits, Engels en boekhouden leren dan betaalden zij per vak tien gulden. Voor het volgen van Latijn en Grieks moest

** De Ondergeteekende, benoemd tot opvolger van den Heer BEGEER, als *Instituteur* te **Hasselt**, maakt hiermede bekend, dat hij zijne School geopend heeft. Voor Kost, Inwoning, het lagere Onderwijs en het Fransch, betaalt men f 200 's jaars; voor de Hoogduitse, Engelsche, Latijnsche en Grieksche Talen en verdere Wetenschappen naar evenredigheid, zoo als breder vermeld is in de Voorwaarden, die te bekomen zijn bij de Boekhandelaren BEIJERINCK, te Amsterdam, en G. T. N. SURINGAR, te Leeuwarden, en aan het Instituut. **M. SOETERS.**
Hasselt, 1 October 1835.

Getrouwd:
DOESBORGH,
den 12 Julij 1843.
M. SOETERS,
Instituteur, te Hasselt.
met
J. B. VAN GROIN.

Heden beviel van eene welgeschapene *DOCHTER*, mijne geliefde Echtgenootte **JEANNETTE BRUNETTE VAN GROIN.**
HASSELLT,
den 17 April 1844.
M. SOETERS,
Kostschoolhouder.
Eenige kennisgeving.

Hasselt, De Burgemeester der stad *Hasselt,*
den 23sten Junij 1846. G. FREISLICH.
* * * **INSTITUUT VOOR JONGE HEEREN.**
Heden had hier weder plaats het gewoon jaarlijks onderzoek naar de vorderingen van de leerlingen van de stads kostschool voor jonge heeren, bestuurd wordende door den bekwamen, verdienstelijken en veel geachten heer *M. Soeters.*
De afgelegde proeven in de nederduitsche, fransche, engelsche en hoogduitsche talen, der reken-, stel-, wis-, natuur-, aardrijks- en zeevaartkunde, de vaderlandsche, algemeene en natuurlijke geschiedenis, de fraaije schriften en teekeningen, bewezen, dat de jongelieden belangrijke vorderingen maakten en in alle deze talen en wetenschappen grondig worden onderwezen en voor hunne bestemming in de maatschappij zoo wel voor handel, zeevaart en anderen als voor de hoogere, Breda en Delftschescholen, gevormd en opgeleid worden.
Dit onderzoek werd afgewisseld en besloten door vocaalen instrumentaal muziek, uitgevoerd door onderwijzers en leerlingen en toepasselijke aanspraken tot groot genoegen van het stedelijk bestuur, ouders en betrekkingen der leerlingen en verdere vele aanwezigen.
De ondergeteekende voelt zich gedrongen om ook deze school, waar zoowel voor de zedelijke, godsdienstige als lichamelijke opvoeding de rederste zorgen worden gedragen, door dezen, bij voortdurend aantebevelen.
De school neemt weder aanvang in de maand Augustus aanstaande.
Hasselt, De Burgemeester der stad *Hasselt,*
den 25sten Junij 1846. G. FREISLICH.

echter vijftig gulden worden neergelegd. De stad was trots op het geboden onderwijs. Van het jaarlijkse onderzoek werd elk jaar uitgebreid in de krant verslag gedaan. De toeloop moest immers wel gegarandeerd blijven. Voor de lokale economie was de aanwezigheid van de school van groot belang. Bovendien droeg zij bij aan een gunstig vestigingsklimaat. Burgemeester Freislich was ook notaris. Om potentiële kopers te trekken, wees hij hen op het brede onderwijsaanbod. Het instituut genoot inmiddels enige befaamdheid. In

het door de journalist Boom geschreven reisbeschrijving 'Twee neven' wordt het expliciet genoemd. Eén van haar leerlingen was de in 1824 in Hasselt geboren predikant Griethuysen. De academische lessen kreeg hij van dominee Bruna. Ook vrederechter Ferney was aan het instituut verbonden. Na het verlaten van de school hield de zorg niet op. Als zijn voormalige leerling Coenraad Willem van Dedem naar Delft gaat om daar te gaan studeren, blijft hij met hem corresponderen. In zijn brieven

(28827) Te *Hasselt* in Overijsel, alwaar het **INSTITUUT** voor Jonge Heeren van den Heer **SOETERS** bestaat en dat voor Jonge Jufvrouwen van Mevrouw **HOF** geboren **LOOSJES**, met 1 November aanstaande zal gevestigd zijn, wordt tegen 1 Mei 1839, of des verkiezende 1 Februarij, te Huur aangeboden voor f 120 jaarlijks, een **HUIS**, bestaande uit twee Beneden en drie Bovenkamers, hebbende een ruim en aangenaam uitzigt, voorts **Keuken**, **Kelder** en **Hof** daarachter. Nadere inlichting te bekomen bij den Notaris **G. FREISLICH**, te *Hasselt*, mits brieven franco.

geeft hij goede raad aan hem en aan zijn vader.

In 1868 vierde het echtpaar Soeters hun vijfentwintigjarige echtvereniging. In een advertentie bedankten zij de vele belangstellenden. Eén van hun zonen kon op de bruiloft niet aanwezig zijn. Hij was twee jaar eerder naar Indië vertrokken.

Na 1860 liep het instituut, zodanig terug dat het in 1883 werd opgeheven. De concurrentie van de in 1863 door Thorbecke ingevoerde HBS, liet zich gevoelen.

Op 2 april 1877 overleed Martinus Soeters op 69-jarige leeftijd. Drie van zijn kinderen waren nog in leven.

Een paar jaar eerder was Soeters met pensioen gegaan. Door hemzelf aangeschaft leermateriaal bood

hij in 1875 te koop aan.

Bronnen:
Kranten
HCO, toegangsnr. I 447.2,
archief Huis Den Alerdinck, inv.nr. 82.

Te Koop, voor weinig geld:

10. De **Electrisoermachine** No. 77, van **A. VAN EMDEN**, Amsterdam, schijf 46 duim, benevens verscheidene daarbij behoorende **werktuigen**.
20. Een **dubbele Luchtpomp** van **R. Nairne**, Londen, en vele werktuigen om de eigenschappen der lucht aan te toonen.
30. Eene **fraaie Mahoniehouten Glazenkast**, voor bovenstaande opzettelijk gemaakt.

Kast en instrumenten ook afzonderlijk te Koop.
Te bevragen bij den Heer **M. SOETERS**, te *Hasselt*. (9929)